EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 31. 1. 2025
COM(2025) 20 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

o uplatňovaní nariadenia (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (nariadenie Rím II)

{SWD(2025) 9 final}

Slovník

Pojem	*Význam alebo vymedzenie pojmu*
Haagsky dohovor z roku 1971	Dohovor Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody.
Štúdia z roku 2021	Štúdia Britského inštitútu medzinárodného a porovnávacieho práva a spoločnosti Civic Consulting o nariadení (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (nariadenie Rím II). V štúdii sa posudzujú praktické skúsenosti a problémy s výkladom pri uplatňovaní nariadenia Rím II v období rokov 2010 – 2020. Pozri zhrnutie v oddiele 2 pracovného dokumentu útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe (ďalej len „pracovný dokument útvarov Komisie“).
Dotazník z roku 2023	Dotazník, ktorý bol rozoslaný členským štátom EÚ v roku 2023 s cieľom zhromaždiť aktuálne informácie o uplatňovaní nariadenia Rím II. Pozri oddiel 3 pracovného dokumentu útvarov Komisie.
Smernica proti strategickým žalobám proti verejnej účasti	Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1069 z 11. apríla 2024 o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými nárokmi alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategické žaloby proti verejnej účasti“) (Ú. v. EÚ L, 2024/1069, 16.4.2024).
Nariadenie Brusel Ia	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 351, 20.12.2012, s. 1 – 32).
Súdny dvor	Súdny dvor Európskej únie
EÚ	Európska únia
Všeobecné nariadenie o ochrane údajov	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1 – 88).
Členský(-é) štát(-y)	Členský(-é) štát(-y) Európskej únie.
Nariadenie Rím I	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 4.7.2008, s. 6 – 16).
Rím II	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II) (Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 40 – 49).
SLAPP	Strategická žaloba proti verejnej účasti.
Štúdia o uplatňovaní cudzieho práva	Štúdia Švajčiarskeho inštitútu porovnávacieho práva z roku 2011 o uplatňovaní cudzieho práva v občianskych veciach v členských štátoch EÚ a jeho perspektívach do budúcnosti. Pozri zhrnutie v oddiele 2 pracovného dokumentu útvarov Komisie.
Štúdia o práve na súkromie	Štúdia spoločnosti MainStrat z roku 2009, Porovnávacia štúdia o situácii v 27 krajinách EÚ, pokiaľ ide o rozhodné právo pre mimozmluvné záväzky vyplývajúce z porušenia práva na súkromie a práv na ochranu osobnosti. Pozri zhrnutie v oddiele 2 pracovného dokumentu útvarov Komisie.
Štúdia o dopravných nehodách	Štúdia autorov Demolin, Brulard, Barthelemy – Hoche z roku 2009: Odškodnenie obetí cezhraničných dopravných nehôd v EÚ: porovnanie vnútroštátnych postupov, analýza problémov a hodnotenie možností zlepšenia postavenia cezhraničných obetí. Pozri zhrnutie v oddiele 2 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

1. ÚVOD

Dňa11. júla 2007 prijala Európska únia nariadenie (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím II“), ktorým sa harmonizujú kolízne normy členských štátov týkajúce sa mimozmluvných záväzkov. Toto nariadenie nadobudlo účinnosť 11. januára 2009.

Nariadením Rím II sa vytvára právny rámec na určenie toho, ktoré vnútroštátne hmotné právo sa v rámci EÚ uplatňuje pri cezhraničných sporoch týkajúcich sa mimozmluvných záväzkov, najmä v prípadoch občianskych deliktov. Tým, že sa v ňom stanovili jednotné kolízne normy v EÚ, sa nariadením Rím II zvyšuje právna istota, predvídateľnosť a spravodlivosť v občianskych a obchodných veciach, ktoré sa týkajú viac ako jednej krajiny. Bez zmeny hmotnoprávnych predpisov členských štátov týkajúcich sa mimozmluvných záväzkov sa nariadením zabezpečuje, že sa uplatňuje rovnaké hmotné právo bez ohľadu na to, kde v EÚ sa žaloba podáva. Vďaka týmto prvkom je nariadenie Rím II základnou súčasťou kolíznych noriem EÚ na riešenie kľúčových otázok vznikajúcich v čoraz viac vzájomne prepojenom európskom kontexte a zabezpečenie toho, aby sa mimozmluvné spory riešili s vysokou mierou jednotnosti a konzistentnosti v celej EÚ.

Táto správa predstavuje prvé všeobecné posúdenie uplatňovania nariadenia od roku 2009, pričom vychádza okrem iného z viacerých štúdií, prehľadu judikatúry Súdneho dvora a vnútroštátnych súdov, iných konzultácií a akademických a iných správ. Predĺžené obdobie na posúdenie umožnilo Komisii získať dostatok skúseností s uplatňovaním nariadenia. Správa sa zaoberá aj viacerými novými a vznikajúcimi problémami, ako je umelá inteligencia, čoraz viac sa rozširujúce online prostredie a strategické žaloby proti verejnej účasti.

V súlade s doložkou o preskúmaní nariadenia boli vykonané tri osobitné štúdie[1] o dopravných nehodách (2009), o práve na súkromie a právach na ochranu osobnosti (2009) a o uplatňovaní cudzieho práva (2011).

Okrem týchto štúdií Komisia posudzovala praktické skúsenosti s nariadením Rím II prostredníctvom otázok adresovaných členským štátom a ich súdom a orgánom. Z prvého takéhoto zberu informácií v roku 2012 vyplynulo, že nariadenie Rím II vo všeobecnosti funguje dobre, ale praktické skúsenosti s jeho uplatňovaním a príslušnou judikatúrou boli v tom čase ešte obmedzené. Druhý zber informácií sa uskutočnil v roku 2023 (ďalej len „dotazník z roku 2023“)[2] a zahŕňal aj špecifické otázky týkajúce sa oblastí, ktoré už boli predmetom predchádzajúcich štúdií. Okrem toho dvakrát zasadala Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci, aby prediskutovala fungovanie nariadenia Rím II, a to v rokoch 2012 a 2023.

A napokon, v rámci dlhodobého monitorovania uplatňovania nariadenia a vzhľadom na prípravu tejto správy Komisia v roku 2021 zadala vypracovanie externej štúdie na zmapovanie uplatňovania nariadenia Rím II v rokoch 2010 až 2020 (ďalej len „štúdia z roku 2021“).

Táto správa vychádza z uvedených zdrojov s cieľom poukázať na hlavné zistenia týkajúce sa uplatňovania nariadenia Rím II. Ďalšie informácie vrátane podrobnejších vysvetlení nad rámec tejto správy, judikatúry a použitých zdrojov sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe.

[1] Bližšie informácie o štúdiách sú uvedené v oddiele 2 pracovného dokumentu útvarov Komisie.
[2] Bližšie informácie o dotazníku sú uvedené v oddiele 3 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

2. VŠEOBECNÝ PREHĽAD UPLATŇOVANIA NARIADENIA RÍM II

2.1. Rozsah pôsobnosti

V nariadení Rím II sa stanovujú pravidlá o rozhodnom práve pre **mimozmluvné záväzky, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v cezhraničných občianskych a obchodných veciach**. Ide o dôležité oblasti, ako je zodpovednosť v prípadoch dopravných nehôd, porušovania práv duševného vlastníctva, nekalej súťaže a činov obmedzujúcich voľnú hospodársku súťaž, škôd na životnom prostredí alebo zodpovednosti za výrobok.

Ustanovenia, ktorými sa vymedzuje vecná pôsobnosť nariadenia Rím II, nespôsobujú v praxi väčšie problémy[3]. Napriek judikatúre Súdneho dvora, v ktorej sa objasňuje pojem „mimozmluvné záväzky“[4], však stále existujú oblasti, v ktorých pri absencii judikatúry pretrvávajú nejasnosti o tom, či sú určité nároky zmluvné alebo mimozmluvné, napríklad ochranné účinky určitých zmlúv pre tretie strany a záväzky vyplývajúce z ponuky alebo oznámenia reklamnej ceny. Okrem toho výklad konkrétnych vylúčení z rozsahu pôsobnosti [najmä tých, ktoré sú uvedené v článku 1 ods. 2 písm. c) a d)[5]] je stále predmetom diskusie. Všeobecne sa však uznáva, že tieto problémy pri určovaní rozsahu pôsobnosti nariadenia Rím II možno vyriešiť prostredníctvom budúcej judikatúry.

Na druhej strane, vylúčenie „mimozmluvných záväzkov vyplývajúcich z porušenia práva na súkromie a práv na ochranu osobnosti vrátane poškodenia dobrého mena“ zostáva medzi odborníkmi spornou otázkou, v rámci ktorej sú presadzované legislatívne opatrenia[6].

2.2. Pravidlá rozhodného práva pre civilné delikty

Podľa nariadenia Rím II je štandardným pravidlom, že rozhodným právom pre mimozmluvný záväzok vyplývajúci z civilného deliktu je **právny poriadok krajiny, na území ktorej škoda vznikla** (článok 4 ods. 1, nazývaný aj *lex loci damni*), s osobitnými pravidlami uvedenými v článku 4 ods. 2 (právo krajiny spoločného obvyklého pobytu obete a páchateľa) a ods. 3 (zjavne užšia väzba), pričom druhé uvedené pravidlo poskytuje flexibilný mechanizmus na riešenie prípadov, keď všeobecné pravidlo nemusí viesť k najvhodnejšiemu právnemu výsledku. Týmto rámcom sa zabezpečuje právna istota a predvídateľnosť rozhodného práva vo väčšine vecí. Uplatňovanie všeobecného pravidla bolo zväčša bezproblémové, hoci niektoré otázky týkajúce sa uplatňovania pravidla na nepriame obete, delikty viacerých strán a lokalizáciu škody vo veciach týkajúcich sa čisto finančných/hospodárskych strát, najmä v prípadoch deliktov na finančnom trhu, zostávajú otvorené[7].

V nariadení Rím II sa stanovuje aj niekoľko osobitných pravidiel prispôsobených situáciám, v ktorých všeobecné pravidlo nemusí byť dostatočné a vhodné. Patria sem ustanovenia o zodpovednosti za výrobok (článok 5), nekalej súťaži a konaní obmedzujúcom slobodnú súťaž (článok 6), poškodení životného prostredia (článok 7), porušení práva duševného vlastníctva (článok 8) a protestnom pracovnom opatrení kolektívneho vyjednávania (článok 9). Hoci sa tieto prispôsobené pravidlá snažia riešiť obmedzenia všeobecného pravidla, vymedzenie ich

[3] Pozri oddiel 1 pracovného dokumentu útvarov Komisie o zostávajúcich neistých otázkach týkajúcich sa charakteristiky niektorých konkrétnych nárokov.

[4] Pozri oddiel 4 pracovného dokumentu útvarov Komisie, kde je uvedená judikatúra.

[5] Pozri oddiel 4 pracovného dokumentu útvarov Komisie, prejednávanú vec Wunner.

[6] Bližšie informácie pozri v kapitole 3.1.

[7] O deliktoch na finančnom trhu pozri kapitolu 3.3. Ďalšie podrobné informácie pozri v oddiele 1 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

rozsahu pôsobnosti môže tiež spôsobovať ťažkosti. Pretrvávajú napríklad problémy s výkladom pojmu „výrobok“ v súvislosti so zodpovednosťou za výrobok[8] a s právami duševného vlastníctva, na ktoré sa vzťahuje článok 8[9].

Vo všeobecnosti boli zaznamenané problémy v prípadoch, keď kolízne kritériá vedú k uplatňovaniu viacerých rôznych právnych predpisov na jeden spor, najmä pokiaľ ide o autorské práva, čo veľmi komplikuje súdom uplatňovanie cudzích právnych predpisov s dostatočnou úrovňou znalostí, zvyšuje transakčné náklady, napríklad na preklad a odborné znalosti, a v konečnom dôsledku vedie k neistote o výsledku konania[10]. Tento jav, ktorý si môže vyžadovať súčasné uplatnenie komplexnej „mozaiky“ uplatniteľných právnych predpisov na jeden spor, sa prejavuje najmä v súvislosti s deliktmi spáchanými online, kde i) škoda môže vzniknúť súčasne vo viacerých krajinách alebo kde ii) jediné konanie môže porušovať práva duševného vlastníctva, najmä autorské práva, vo viac ako jednej krajine. Podobné problémy môžu vzniknúť napríklad v prípadoch kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu alebo hromadných nehôd. Existuje niekoľko návrhov, ako riešiť problém súčasného uplatňovania viacerých zákonov, najmä v oblasti porušovania autorských práv. Ako sa podrobne uvádza v oddiele 1 pracovného dokumentu útvarov Komisie, niektoré z týchto návrhov zahŕňajú legislatívne zmeny nariadenia Rím II[11].

2.3. Ďalšie pravidlá nariadenia Rím II

Nariadenie Rím II obsahuje aj pravidlá o rozhodnom práve v prípadoch „bezdôvodného obohatenia, konania bez príkazu (*negotiorum gestio*) a predzmluvnej zodpovednosti (*culpa in contrahendo*)“ (kapitola III). *V* kapitole IV sa potom stanovuje možnosť, aby sa strany dohodli na podriadení mimozmluvných záväzkov právu podľa ich výberu. Uplatňovanie týchto ustanovení nie je vo všeobecnosti problematické a bolo oznámených len málo problémov[12].

2.4. Spoločné pravidlá, ostatné ustanovenia a záverečné ustanovenia

Kapitoly nariadenia Rím II týkajúce sa spoločných pravidiel, ostatných ustanovení a záverečných ustanovení vo všeobecnosti fungujú bez väčších problémov. Napriek tomu vzťah k existujúcim medzinárodným dohovorom a iným nástrojom, najmä Haagskemu dohovoru z roku 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody, viedol k určitým praktickým ťažkostiam súvisiacim s existenciou dvoch kolíznych režimov pre nároky vyplývajúce z cezhraničných dopravných nehôd, ako sa uvádza v oddiele 1 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

3. UPLATŇOVANIE NARIADENIA RÍM II VO VYBRANÝCH OBLASTIACH

3.1. Právo na súkromie, práva na ochranu osobnosti vrátane ohovárania a strategické žaloby proti verejnej účasti

Mimozmluvné záväzky vyplývajúce z porušenia práva na súkromie a práv na ochranu osobnosti vrátane ohovárania boli z rozsahu pôsobnosti nariadenia Rím II vylúčené, keďže v rámci

[8] Pozri oddiel 1 bod 1.2.2 pracovného dokumentu útvarov Komisie. Otázkou je, či sa pojem „výrobok“ v prvom pododseku vzťahuje aj na i) výrobok, ktorý nie je úplne rovnakým výrobkom ako predmetný chybný výrobok, ale patrí do rovnakej emisie alebo série výrobcu, a preto vykazuje len malé rozdiely (napr. v označení alebo balení), alebo ii) akýkoľvek výrobok rovnakého typu.

[9] Napriek neúplnému zoznamu práv duševného vlastníctva v odôvodnení 26.

[10] Štúdia o cezhraničnom presadzovaní práv duševného vlastníctva v EÚ. 2021, s. 57, 58.

[11] Napr. uplatniť najužšiu súvislosť s porušením ako relevantné kolízne kritérium alebo umožniť, v rozpore s aktuálnym znením článku 8 ods. 3 nariadenia Rím II, voľbu rozhodného práva.

[12] Podrobné informácie pozri v oddiele 1 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

legislatívnych rokovaní nebola dosiahnutá dohoda o vhodnom kolíznom kritériu pre túto oblasť deliktov. Delikty týkajúce sa práva na súkromie si vyžadujú vyváženie protichodných základných práv na slobodu prejavu a informácie na jednej strane a práva na súkromie a na dobré meno na strane druhej. Existujú rozdiely v tom, ako jednotlivé členské štáty túto rovnováhu dosahujú vo svojich právnych a ústavných systémoch. Tieto rozdiely v legislatívnych prístupoch[13] a rozhodujúca úloha, ktorú sloboda prejavu zohráva v demokratických spoločnostiach, boli niektorými z hnacích faktorov vylúčenia nárokov na právo na súkromie z rozsahu pôsobnosti nariadenia Rím II, keďže neexistuje konsenzus o vhodnom kolíznom kritériu.

V dôsledku toho sa rozhodné právo v takýchto prípadoch naďalej určuje podľa vnútroštátnych kolíznych noriem jednotlivých členských štátov, pričom medzi týmito normami existujú značné rozdiely. Existencia tejto právnej mozaiky sťažuje predvídanie toho, aké právo sa bude uplatňovať v prípadoch cezhraničného porušenia práva na súkromie, a teda aký bude výsledok sporu.

Zdá sa, že o kritike vylúčenia tejto dôležitej skupiny nárokov z pôsobnosti nariadenia Rím II panuje všeobecná zhoda. Napríklad odborníci a zainteresované strany, ktoré boli oslovené v rámci prieskumu štúdie o práve na súkromie a štúdie z roku 2021, vo všeobecnosti považovali súčasnú situáciu za neuspokojivú. Okrem toho väčšina členských štátov vo svojich odpovediach z roku 2023 zastávala názor, že kolízne normy v tejto oblasti by sa mali lepšie harmonizovať. Zdá sa, že neexistujú žiadne pevné stanoviská, ktoré by vylučovali budúce zahrnutie týchto deliktov do nariadenia Rím II. Niektoré členské štáty však vyjadrili pochybnosti, či je možné nájsť prijateľné jednotné kolízne kritérium, ktorým by sa dosiahla primeraná rovnováha medzi protichodnými právami a záujmami.

Od prijatia nariadenia Rím II bolo predložených niekoľko návrhov na vhodné kolízne kritérium. Okrem toho sa vykonali aj ďalšie práce na tému práva na súkromie a práv na ochranu osobnosti. Patria medzi ne:

- **štúdia Európskeho parlamentu o práve na súkromie z roku 2008 a nadväzujúce opatrenia**: V štúdii o práve na súkromie, podrobne opísanej v oddiele 2 pracovného dokumentu útvarov Komisie, sa zmapovali pravidlá členských štátov týkajúce sa práva na súkromie a identifikovali sa možné riešenia ťažkostí, ktoré vznikli v dôsledku absencie pravidla v nariadení Rím II. Ukázalo sa tiež, že prevažná časť respondentov podporuje harmonizáciu rozhodného práva týkajúceho sa ohovárania.

  Po uverejnení štúdie z roku 2008 prijal Európsky parlament v roku 2012 uznesenie, v ktorom navrhol doplniť nariadenie Rím II o kolíznu normu týkajúcu sa práva na súkromie a práv na ochranu osobnosti, ktorá by bola založená na kvalifikovanom *lex loci damni*[14].

- **Všeobecné nariadenie o ochrane údajov**: Nariadením (EÚ) 2016/679 (ďalej len „všeobecné nariadenie o ochrane údajov“), ktoré sa od roku 2018 uplatňuje na ochranu osobných údajov fyzických osôb v EÚ, sa v článkoch 79 a 82 harmonizujú určité

[13] Najmä legislatívny prístup Spojeného kráľovstva výrazne zvýhodňujúci žalobcu v prípadoch ohovárania sa v tom čase výrazne líšil od prístupu väčšiny ostatných členských štátov. Pozri štúdiu o práve na súkromie.

[14] Konkrétne by sa podľa tohto uznesenia malo uplatňovať právo krajiny, v ktorej došlo k najvýznamnejšiemu prvku (resp. najvýznamnejším prvkom) straty alebo škody. Ak však odporca nemohol rozumne predvídať podstatné dôsledky svojho konania, ktoré sa vyskytnú v tejto krajine, uplatní sa právo krajiny, v ktorej má odporca obvyklý pobyt.

aspekty súkromného presadzovania práva v oblasti ochrany údajov[15]. Tieto ustanovenia obsahujú hmotnoprávne pravidlá týkajúce sa práva na účinný súdny prostriedok nápravy voči prevádzkovateľom a sprostredkovateľom a práva požadovať od prevádzkovateľov a sprostredkovateľov náhradu škody, ktorá jednotlivcom vznikla v dôsledku porušenia všeobecného nariadenia o ochrane údajov.

Ak sa do nariadenia Rím II zahrnie pravidlo o rozhodnom práve týkajúcom sa práva na súkromie a práv na ochranu osobnosti, bude potrebné dôkladne zvážiť jeho vzájomný vzťah so všeobecným nariadením o ochrane údajov. Zatiaľ čo v prípade aspektov práva na náhradu škody, ktoré sú jednotne upravené vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov, by určenie práva jedného, a nie iného členského štátu ako rozhodného práva podľa nariadenia Rím II nemalo praktické dôsledky, v prípade aspektov tohto práva, ktoré nie sú vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov upravené, by to tak nebolo[16].

- **Nariadenie Brusel Ia a súvisiaca judikatúra**: Nariadenie Brusel Ia sa vzťahuje na pravidlá medzinárodnej súdnej právomoci týkajúce sa prípadov porušenia práva na súkromie a práv na ochranu osobnosti a nárokov týkajúcich sa ohovárania. V sérii prejudiciálnych rozhodnutí v priebehu dlhšieho obdobia mal Súdny dvor možnosť tieto pravidlá objasniť, a to najmä pojem miesta, kde škoda vznikla, v prípade ohovárania v papierových publikáciách, ako aj na internete[17]. Preto je podľa nariadenia Brusel Ia možné podať návrh na začatie konania o náhradu škody za ohováranie vo viacerých jurisdikciách podľa uváženia navrhovateľa[18].

  V praxi sa vzhľadom na výber dostupných jurisdikcií a neexistenciu jednotného pravidla o rozhodnom práve v EÚ navrhovatelia často rozhodnú začať konanie na súde s najvýhodnejším rozhodným právom. V niektorých veciach[19], môže mať toto súdne fórum s predmetným sporom skôr okrajovú súvislosť. To môže vytvoriť živnú pôdu pre stratégie súdneho obťažovania, ako napríklad v súvislosti so strategickými žalobami proti verejnej účasti.

- **Strategické žaloby proti verejnej účasti** sú súdne konania – zvyčajne zahŕňajúce nároky týkajúce sa ohovárania alebo práva na súkromie – ktoré sa nepodávajú s cieľom skutočného uplatnenia alebo výkonu práva, ale ich hlavným cieľom je zabrániť verejnej účasti, obmedziť ju alebo ju sankcionovať. Medzi znaky takéhoto účelu patrí napríklad neprimeranosť nároku, začatie viacerých konaní alebo použitie procesných taktík v zlej

[15] Všeobecné nariadenie o ochrane údajov sa obmedzuje na spracúvanie osobných údajov a nevzťahuje sa na iné porušenia práva na súkromie.

[16] Napríklad vzhľadom na to, že všeobecné nariadenie o ochrane údajov neobsahuje pravidlá týkajúce sa vyčíslenia škody, je na právnom systéme každého členského štátu, aby takéto pravidlá stanovil za predpokladu dodržania zásad rovnocennosti a účinnosti. Rozhodné právo členského štátu podľa nariadenia Rím II môže mať samozrejme praktické dôsledky aj na nároky týkajúce sa iných ako osobných údajov, ktoré teda nie sú vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov upravené, napr. nároky vychádzajúce zo spracovania údajov zosnulých osôb alebo právnických osôb.

[17] Bližšie informácie o judikatúre pozri na s. 113, 114 v štúdii o uplatňovaní nariadenia Brusel Ia z roku 2023.

[18] Okrem všeobecného súdneho fóra v mieste bydliska žalovaného zahŕňa „miesto, kde škoda vznikla“, ako súdne fórum, kde možno požiadať o náhradu celej škody, ale len v súvislosti s ohováraním online, aj miesto, kde má obeť „centrum svojich záujmov“, ako aj každý členský štát, v ktorom je obsah, ktorý predstavuje ohováranie, prístupný, ale len s ohľadom na škodu spôsobenú v tomto členskom štáte.

[19] Napr. vec Gtflix TV. Pozri oddiel 4 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

viere. Ak má strategická žaloba proti verejnej účasti cezhraničný rozmer, žalobcovia môžu začať konanie v jurisdikcii, ktorú považujú za priaznivú, alebo tam, kde sú náklady spôsobené žalovanému obzvlášť vysoké, alebo dokonca vo viacerých jurisdikciách.

Vzhľadom na nárast tohto fenoménu v EÚ a na riziko, ktoré predstavuje pre slobodu prejavu a slobodné médiá, pretože potláča verejnú diskusiu, prijala EÚ v roku 2024 smernicu proti strategickým žalobám proti verejnej účasti s cieľom zabezpečiť primerané procesné záruky proti takýmto zneužívajúcim súdnym sporom. Počas rokovaní Európsky parlament navrhol zahrnúť osobitnú kolíznu normu, ale nakoniec sa spoluzákonodarcovia dohodli, že pri akomkoľvek budúcom preskúmaní nariadenia Rím II by sa mali posúdiť aspekty pravidiel rozhodného práva, ktoré sa osobitne týkajú strategických žalôb proti verejnej účasti.

Nový fenomén strategických žalôb proti verejnej účasti konkrétne upozorňuje na to, že problémy, ktoré spôsobuje znásobenie dostupných jurisdikcií a neexistencia kolíznej normy vo veciach týkajúcich sa ohovárania a práva na súkromie, možno zneužiť na zabránenie verejnej účasti. Tieto problémy sú však spoločné pre všetky veci týkajúce sa ohovárania a práva na súkromie. Ak by sa teda do nariadenia Rím II doplnila kolízna norma, mala by sa prípadne vzťahovať všeobecne na prípady porušenia práva na súkromie a práv na ochranu osobnosti bez ohľadu na to, či ide o zneužitie. Členské štáty, s ktorými sa viedli konzultácie o tomto aspekte, sa takisto zhodli na tom, že akékoľvek možné pravidlo v nariadení Rím II by malo byť všeobecné[20].

Na záver možno uviesť, že sa zdá, že existuje kritické množstvo argumentov na zváženie zmeny nariadenia Rím II, ktorou by sa do jeho rozsahu pôsobnosti zahrnuli *mimozmluvné záväzky vyplývajúce z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti vrátane poškodenia dobrého mena*. V súvislosti s touto úvahou je potrebné preskúmať súčinnosť s nariadením Brusel Ia a musia sa komplexne posúdiť vhodné možnosti primeranej kolíznej normy.

3.2. Umelá inteligencia

Budúce uplatňovanie nariadenia Rím II na prípady týkajúce sa mimozmluvných záväzkov súvisiacich s používaním umelej inteligencie bude ovplyvnené vývojom hmotnoprávnych systémov v reakcii na spory súvisiace s umelou inteligenciou. Vzhľadom na to, že na súdy sa bude dostávať viac vecí týkajúcich sa umelej inteligencie a technológie budú napredovať, právne systémy sa budú musieť prispôsobiť a budú sa v nich musieť vytvoriť rámce na riešenie výziev, ktoré predstavuje umelá inteligencia. To môže zahŕňať určenie zodpovednosti, stanovenie noriem starostlivosti a vymedzenie právnych povinností v súvislostiach týkajúcich sa umelej inteligencie. Pokračujúci vývoj technológií a právneho prostredia z hľadiska hmotnoprávnych

[20] Pozri oddiel 3 pracovného dokumentu útvarov Komisie týkajúci sa dotazníku z roku 2023. Viaceré členské štáty uviedli, že si nie sú vedomé značných ťažkostí, ktorým čelia obete strategických žalôb proti verejnej účasti v cezhraničnom kontexte, alebo uviedli, že jednotný prístup EÚ ku kolíznym normám nemusí tieto ťažkosti zmierniť. Jeden členský štát však naopak výslovne uviedol, že s jednotným rozhodným právom by sa zjednodušil výkon práva na obhajobu.

pravidiel upravujúcich používanie umelej inteligencie bude v budúcnosti formovať otázky v súvislosti s uplatňovaním nariadenia Rím II na veci týkajúce sa umelej inteligencie[21] .

Vzhľadom na to, že prístupy na zvládnutie spletitostí súvisiacich s rozširujúcim sa používaním umelej inteligencie sa stále len začínajú hľadať, je ťažké posúdiť, či a do akej miery môžu byť osobitné pravidlá v nariadení Rím II potrebné. Väčšina členských štátov sa vo svojich príspevkoch zhodla na tom, že praktické skúsenosti s problémami s voľbou práva vo veciach týkajúcich sa používania umelej inteligencie sú malé, a ak sa na potenciálne problémy poukazovalo, neboli špecifikované. Poukázalo sa na to, že by bolo predčasné hľadať riešenia problémov bez toho, aby sa počkalo na to, aké by mohli byť, a bola vyslovená otázka, či by sa vôbec malo uvažovať o osobitných pravidlách pre zodpovednosť za umelú inteligenciu, keďže nariadenie Rím II je zámerne technologicky neutrálne.

Tento všeobecne opatrný prístup sa uplatňoval aj v prípade štúdie z roku 2021, v ktorej sa poukázalo na nedostatok praktických príkladov v tejto oblasti a na skutočnosť, že v právnych systémoch sa ešte nevymedzil prístup k vyvodzovaniu hmotnoprávnej zodpovednosti, a najmä k otázke, či by mal byť primárne zodpovedný výrobca alebo používateľ systému umelej inteligencie.

Na základe týchto skutočností možno dospieť k záveru, že s výhradou ďalšej analýzy možno ešte nenastal čas na prípadné zmeny nariadenia Rím II na účely zavedenia konkrétnych pravidiel týkajúcich sa umelej inteligencie.

3.3. Delikty na finančnom trhu a zodpovednosť za prospekt

O uplatňovaní Rím II na delikty na finančnom trhu a zodpovednosť za prospekt sa často diskutuje, a to najmä v akademickej obci. Konkrétne sa polemizovalo o tom, ako uplatňovať článok 4 na prípady mimozmluvných záväzkov vyplývajúcich z deliktu na finančnom trhu. Niektorí autori tvrdia, že všeobecné pravidlo v článku 4 nariadenia Rím II nie je vhodné na to, aby sa ním riadili **prípady deliktov na finančnom trhu vrátane prípadov zodpovednosti za prospekt**, keďže vzniknutá škoda je len čisto hospodárska a jej lokalizácia podľa *lex loci damni* je preto zložitá. Okrem toho v závislosti od výkladu článku 4 ods. 1 v situáciách, keď sa dotknutí investori alebo ich účty nachádzajú v rôznych krajinách, môžu byť emitenti cenných papierov (alebo iné zodpovedné osoby) vystavení nárokom podľa rôznych právnych režimov v súvislosti s jedným úkonom, napr. nesprávnym vyhlásením v prospekte.

Otázka, ako lokalizovať čisto finančnú stratu podľa nariadenia Rím II, sa neobmedzuje len na prípady deliktov na finančnom trhu[22], ale väčšinou sa objavuje práve v tejto súvislosti. V súvislosti s určením právomoci podľa nariadenia Brusel Ia bolo Súdnemu dvoru predložených niekoľko návrhov na začatie prejudiciálneho konania týkajúcich sa lokalizácie

[21] Pozri návrh Komisie na smernicu o prispôsobení pravidiel mimozmluvnej občianskoprávnej zodpovednosti umelej inteligencii (smernica o zodpovednosti za umelú inteligenciu), COM/2022/496 final. Návrh neobsahuje kolízne normy, a hoci harmonizácia znižuje rozdiely vo výsledku, ktoré by mohli vyplynúť z uplatňovania vnútroštátneho práva jedného alebo druhého členského štátu, týka sa len veľmi špecifických prvkov súvisiacich s poskytovaním dôkazov a dôkazným bremenom, a aj v rámci svojho obmedzeného rozsahu predstavuje minimálnu harmonizáciu, preto rozdiely zostanú.

[22] Pozri napr. prebiehajúce konanie vo veci Wunner, v ktorom sa od Súdneho dvora žiada, aby určil „miesto, kde škoda vznikla“ v prípade zodpovednosti za delikt súvisiaci s prehrou v hazardných hrách.

finančnej straty, ale jednoznačná judikatúra k tejto otázke sa zatiaľ nevznikla[23]. Prenesenie týchto rozhodnutí do kontextu nariadenia Rím II by mohlo spôsobiť nežiaduce výsledky vrátane roztrieštenia práva uplatniteľného na jeden delikt na finančnom trhu[24]. Roztrieštenosť rozhodného práva by tiež sťažila kolektívne žaloby investorov a viedla by k možným neodôvodneným rozdielom v normách ochrany medzi investormi. Okrem toho môže byť ťažké vopred predvídať právo, keďže transakcie s finančnými nástrojmi sa zvyčajne uskutočňujú na sekundárnych trhoch, alebo obvyklé bydlisko investora či miesto usadenia banky, v ktorej je účet vedený, sú emitentovi (alebo sprostredkovateľovi) väčšinou neznáme.

Boli navrhnuté rôzne možnosti vhodného riešenia. Niektorí akademici napríklad navrhovali, aby sa článok 4 (opätovne) vyložil prostredníctvom judikatúry na základe nezmeneného znenia, aby sa vyriešila neistota týkajúca sa miesta vzniku škody. Predovšetkým sa často tvrdí, že toto miesto by malo zodpovedať príslušnému dotknutému finančnému trhu. Medzi ďalšie návrhy patrilo napr. to, aby sa využila úniková klauzula v článku 4 ods. 3, čo by viedlo k jedinému rozhodnému právu pre celý spor, napr. právu krajiny, v ktorej sú cenné papiere kótované alebo prijaté na obchodovanie.

Prípadne, aby sa mohli tieto obavy riešiť komplexne, bola navrhnutá zmena nariadenia Rím II s cieľom stanoviť osobitnú kolíznu normu týkajúcu sa mimozmluvných záväzkov vyplývajúcich z deliktov na finančnom trhu vrátane zodpovednosti za prospekt[25]. Týmto pravidlom by sa mohlo tieto záväzky podriadiť **právu krajiny, v ktorej sa nachádza príslušný trh (kde bol dotknutý finančný nástroj prijatý na obchodovanie**). Je však otázne, či by takéto pravidlo fungovalo vo všetkých prípadoch vrátane nekótovaných finančných nástrojov (mimoburzový predaj). Hoci sa zdá, že väčšina akademikov uprednostňuje zavedenie kolíznej normy zameranej na príslušný regulovaný trh, existujú aj iné návrhy[26].

Členské štáty podobne ako v štúdii z roku 2021[27] oznámili, že prípady týkajúce sa cezhraničných deliktov na finančnom trhu a zodpovednosti za prospekty sa nevyskytovali často, a súvisiace problémy s uplatňovaním nariadenia Rím II boli preto obmedzené. Na druhej strane tri členské štáty uviedli praktické ťažkosti s uplatňovaním nariadenia Rím II na túto oblasť deliktov a navrhli, aby sa v tejto oblasti zvážila osobitná kolízna norma. Odporúčalo sa uplatňovať právo krajiny, na ktorej trhu sú cenné papiere kótované, alebo krajiny, v ktorej má emitent sídlo.

Hoci na tento problém upozorňuje najmä akademická obec, prejudiciálne rozhodnutia Súdneho dvora v súvislosti s určením právomoci vo veci deliktov na finančnom trhu a zodpovednosti za prospekt ukazujú, že lokalizácia finančnej straty sa stáva dôležitou otázkou aj medzi odborníkmi z praxe. Z toho vyplýva, že by sa malo podrobnejšie preskúmať, ako riešiť prípady,

[23] Súdny dvor napr. vo veci Kolassa rozhodol, že škoda vyplývajúca z mylných informácií uvedených v prospekte vznikla v mieste bydliska investora, pokiaľ sa toto miesto zhoduje s miestom usadenia banky, ktorá spravuje účet investora. Naopak, vo svojom najnovšom rozhodnutí VEB/BP Súdny dvor zaujal prísnejší názor, že miestom vzniku škody nie je členský štát, v ktorom má sídlo banka alebo investičná spoločnosť, v ktorej je vedený účet, ak táto spoločnosť nepodlieha v tomto členskom štáte zákonnej oznamovacej povinnosti.

[24] Tak by to bolo najmä v prípade, ak by sa dodržiavala judikatúra, podľa ktorej sa finančná škoda lokalizuje do krajiny, v ktorej je vedený účet investora.

[25] Pozri napr. uznesenie Nemeckej rady pre súkromné medzinárodné právo z 31. 3. 2012, IPRax 2012/5 s. 471, v ktorom sa navrhuje zavedenie osobitnej kolíznej normy pre finančné delikty na základe práva krajiny, v ktorej sa s dotknutým finančným nástrojom obchoduje. Okrem navrhovanej zmeny odôvodnení sa zavádza aj úniková klauzula a doložka pre nástroje, s ktorými sa obchoduje na viac ako jednom obchodnom mieste. Pozri tiež štúdiu z roku 2021, s. 34.

[26] Príklady pozri v štúdii z roku 2021, s. 33, 239.

[27] s. 396.

keď je škoda čisto hospodárska, a to prípadne tým, že by sa do nariadenia Rím II zahrnula osobitná kolízna norma venovaná deliktom na finančnom trhu a zodpovednosti za prospekt, alebo že by sa to ponechalo na výklade súdov.

3.4. Kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu a prípady zahŕňajúce viacero strán

Medzi príklady škody spôsobenej viacerými štátmi patria veci týkajúce sa zodpovednosti za výrobok, nekalá súťaž a konanie obmedzujúce slobodnú súťaž, zodpovednosť za prospekt, nehody viacerých vozidiel alebo prípady hromadného poškodenia spotrebiteľov, keď môže v dôsledku rovnakého činu utrpieť škodu skupina obetí. Keď sa v takýchto situáciách požaduje kolektívnou žalobou náhrada škody pre všetkých členov poškodenej skupiny, škoda sa zisťuje nezávisle a samostatne pre každý nárok a každú obeť. Preto vo veciach kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu môže byť súd, ktorý začal konanie, nútený uplatniť niekoľko hmotnoprávnych predpisov na nároky rôznych navrhovateľov zo skupiny. Môže to tak byť najmä v súvislosti so žalobami v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov podávanými podľa relatívne nedávno prijatej smernice (EÚ) 2020/1828[28], keď majú zastupovaní spotrebitelia bydlisko vo viac ako jednej krajine. Uplatňovanie viacerých hmotnoprávnych predpisov má tendenciu komplikovať posúdenie prípadu, zvyšovať náklady a dĺžku súdneho konania a môže mať oslabujúci účinok na stratégie súdnych sporov spotrebiteľského hnutia. Na druhej strane alternatíva, t. j. podriadiť nároky rôznym uplatniteľným právnym predpisom v závislosti od toho, či sa nároky uplatňujú individuálne alebo spoločne v rámci kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu, môže ovplyvniť predvídateľnosť pravidiel rozhodného práva, a tým aj právnu istotu.

Názory členských štátov na otázku, či je nariadenie Rím II dobre prispôsobené na riešenie kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu, ktoré môže zahŕňať veľký počet potenciálne uplatniteľných právnych predpisov, sa v dotazníku z roku 2023 líšili. Zatiaľ čo väčšina sa nevyjadrila alebo považovala súčasnú situáciu za uspokojivú[29], niektorí poukazovali na možné problémy alebo zastávali názor, že riešenie spočíva v rozdelení žaloby na skupiny podľa príslušného rozhodného práva.

Aj keď v tejto fáze nie je možné dospieť k záveru, či by mohlo existovať iné riešenie ako súčasný stav, ktoré by uľahčilo kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu a zároveň zabezpečilo právnu istotu v oblasti rozhodného práva bez ohľadu na zvolený postup uplatnenia nároku na náhradu škody, tomuto posúdeniu by sa v súvislosti s možným preskúmaním nariadenia Rím II mala venovať ďalšia pozornosť.

4. ZÁVER

Po zhodnotení praktických skúseností za pätnásť rokov od začiatku uplatňovania nariadenia Rím II na základe zozbieraných názorov členských štátov a zainteresovaných strán, ako aj na základe posúdenia týchto skúseností v rôznych štúdiách možno konštatovať, že nariadenie vo všeobecnosti funguje dobre a je vhodné na daný účel. Právnu istotu, pokiaľ ide o výklad nariadenia, ďalej zvýšili objavujúce sa rozsudky Súdneho dvora[30] a vnútroštátna judikatúra.

[28] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1828 z 25. novembra 2020 o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov, Ú. v. EÚ L 409, 4.12.2020, s. 1 – 27.
[29] Jeden členský štát uviedol, že odvolanie sa na článok 4 ods. 3 by za normálnych okolností poskytlo riešenie.
[30] Pozri oddiel 4 pracovného dokumentu útvarov Komisie, kde je uvedená judikatúra.

Zistenia v tejto správe však odhaľujú niekoľko problémov, ktoré si zaslúžia ďalšiu hĺbkovú analýzu s cieľom posúdiť, či sú žiaduce cielené legislatívne úpravy nariadenia Rím II a aké možnosti môžu existovať na účinné riešenie daných problémov. Medzi tieto problémy patria najmä:

- prehodnotenie vylúčenia práva na súkromie a práv na ochranu osobnosti vrátane ohovárania z rozsahu pôsobnosti nariadenia Rím II,
- uplatňovanie nariadenia Rím II vo veciach, keď škoda vznikne súčasne vo viacerých jurisdikciách, čo vedie k možnému uplatňovaniu viacerých vnútroštátnych právnych predpisov na mimozmluvný záväzok (napr. veci kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu odškodnenia a delikty spáchané online vrátane porušenia práv duševného vlastníctva online, najmä autorských práv),
- delikty spôsobujúce čisto hospodárske straty vrátane deliktov na finančnom trhu a zodpovednosti za prospekty.

Na tomto základe Komisia vykoná ďalšiu analýzu s cieľom posúdiť, či je potrebná legislatívna zmena, a aby zvážila a prípadne pripravila návrh na zmenu alebo prepracovanie nariadenia v súlade s pravidlami lepšej právnej regulácie. V tejto súvislosti možno vykonať aj ďalšiu analýzu s cieľom posúdiť výhody ďalších možných úprav alebo, v oblastiach, v ktorých existujúce pravidlá plne vyhovujú, možných vysvetliviek v texte na uľahčenie ich uplatňovania.